

FOAIA DIECEZANĂ

Organul eparhiei ortodoxe române a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:
 Un an 50 Lei
 Pe jumătate de an 25 „
 Pe un pătrar de an 12½ „
 Pe număr 1 Leu.

Manuscrisele se adresează redacției
 „Foaia Diecezană” iar banii de prenumăra-
 țione și inserțiuni administrației „Tipo-
 grafia și Librăria diecezană” în Caransebeș
 Telefon Nr. 30.

Prețul inserțiunilor:
 Pentru publicațiuni oficiale, concurs,
 edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin
 până la 150 de cuvinte 30 Lei, până la 200
 de cuvinte 45 Lei, de aci în sus 60 Lei

Nr. 1863 E ex 1922.

CIRCULAR

cătră oficiile parohiale din dieceza ort. rom. a Caransebeșului

Deoarece tot mai sunt comune bisericesti, cari deși dispun de bani, nici la repetite provocări n'au plătit competențele diecezane restante, în urma concluzului sinodal Nr. prot. 23 ex 1922 le atragem din nou atențiunea, că dacă până în 1 Decembre st. v. a. c. nu vor plăti competențele diecezane inclusive anul 1922, se vor esmite comisari consistoriali în respectivele comune, cu mandat de a încassa pe orice cale competențele diecezane restante, rămânând ca spesele de călătorie și diurnele emisiilor să se încasseze dela conducătorii oficiilor parohiale și dela epitropii, din a căror întrelăsare nu s'au încassat sau nu s'au deportat la timp competențele diecezane.

Caransebeș, în 10 Novembre 1922.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu.

1—3

Nr. 3183 B ex 1922.

CONCURS.

Pe baza §-lui 7 din „Regulamentul pentru procedură la alegerea de protopresbiter”, Consistorul diecezei ortodoxe române a Caransebeșului, publică concurs pentru întregirea *postului de protopresbiter în tractul Panciovei* cu sediul în Satul-nou, ca parohie centrală.

Competenții la acest post de protopresbiter trebuie să dovedească, că au cvalificația prescrisă în concluzul congresual de sub Nr. prot. 111 ex 1888.

Dotățiunea acestui post o formează:

1. Sesiunea protopresbiterală din Satul-nou de 51 jugere cadastrale, care formează dotație

parohială și protopresbiterală, conform decisului sinodului eparhial din anul 1880 precum și venitele stolare după parohia centrală.

2. Locuință în natură în casa bisericii Nr. 225 cu supraedificatele,

3. Birul protopresbiteral uzitat,

4. Desdaunarea pentru ședulele de cununie ce se solvește din Cassa diecezană în suma ce se votează anual de sinodul eparhial,

5. Paușalul pentru cancelăria protopresbiterală după preliminarul votat anual de sinodul protopresbiteral și aprobat de Consistorul diecezan,

6 Paușalul de călătorie din Cassa diecezană în suma cuprinsă în preliminarul anual votat de sinodul eparhial.

Cei ce doresc să competeze la acest post își vor subșterne rugările lor, provăzute cu documentele prescise despre cvalificațiunea și ocupațiunea lor de până acuma Consistoriului diecezan în termen de 30 de zile, socotite dela prima publicare a acestui concurs în „Foaia diecezană”.

Caransebeș, din ședința consistorială, ținută în 7 Novembre 1922.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Tr. Badescu mp.

1—3

No. 3697 Sc. ex. 1922.

CONCURS.

Pentru întregirea catedrei de Istorie și Geografie dela școala normală confesională din Caransebeș se escrie concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Foaia diecezană”.

Emolumentele împreună cu această catedră se vor stabili în conformitate cu Instrucțiunea referitoare la salarizarea corpului didactic dela școalele secundare și în conformitate cu anii de serviciu și referințele familiare ale candidatului ce va fi ales.

Recurenții au să înainteze în original sau copii autentice:

1. Diploma de profesor, ca sunt evaluați pentru studiile Istoria și Geografia.
2. Estras de botez.
3. Eventuale atestate de serviciu.

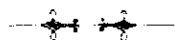
Cererile se vor înainta în termenul prescris Consistoriului eparhiei noastre ort. rom.

Caransebeș din ședința consistorială școlară ținută în 13 Septembrie 1922.

Episcopul diecezan:

3-3

Dr. Iosif Tr. Badescu.



Congresul (III) catihetic al preoției din Metropolia ortodoxă din Ardeal și Bănat.

În zilele de 2, 15 și 16 Noiembrie s'a ținut în Sibiu al treilea congres al preoției noastre ortodoxe organizată în „Asociația clerului Andrei Șaguna”.

Deși ținut în timp destul de înaintat totuși s'a manifestat un interes destul de viu. Eparhia Caransebeșului care de abea în 5 despartăminte s'a putut face organizarea — a fost reprezentată prin protopopul: A. Ghidiu, directorul seminarial Dr. Barbu, preoții: Bistrean, Sudreșian, Icozan, Sperlea și Buracu.

În preziua congresului, comitetul central și-a ținut ședința premergătoare și pregătitoare congresului. Secretarul general părintele Morușca sufletul organizației, a expus situația asociației noastre care ar putea fi și mai deplină. S'a constatat că nu în tot locul s'a dat cuvenită atențiune acestei mișcări, care acolo unde s'a făcut a dat roadele cele mai mulțumitoare.

Ziua I s'a oficiat un serviciu divin în catedrală servind ca pontificant prof. catihet Popescu-Breasta din Craiova dimpreună cu Dr. Crăciunescu și Nistor. Predica a fost rostită de protopresbiterul Munteanu. (La asemenea ocaziuni ar fi bine dacă predica s'ar rosti de către cei mai buni oratori ai bisericii noastre). La serviciul divin a azistat I. P. S. mitropolit Nicolae, iar răspunsurile le-a dat corul seminarial.

După serviciu preoțimea în număr de peste 150 s'a întrunit în sala cea mare a prefecturii. În curând apare și I. P. S. mitropolit însoțit de suita sa.

Părintele asesor Dr. Ciuhandu președintele congresului deschide congresul cetindu-și discursul său plin de căldură și îndemn pentru desăvârșirea operei clerului nostru. Salută pe reprezentanții eparhiei Bucovinei (pr. Lazariuc), Râmnic (pr. Popescu-Breasta, Gîa), armata (colonel Vasilescu), „Astra” (Dr. Bologa.)

După salut se ridică I. P. S. Sa mitropolitul Nicolae care scoate în evidență importanța acestui al III-lea congres. Cel din anul trecut a fost *biblic*, demonstrând că temelia solidă a credinței e în Sf. scriptură, cel de acum e *catihetic* demonstrând că credința să poate menține numai prin instruirea credincioșilor așa fel, ca credința să fie vie prin faptele creștinești. Lozinca să fie cuvintele lui Isus „Eu am biruit lumea” și să culmineze în „lăsați copiii să vină la mine”. Să nu se uite că toate breslele să pot înlocui dar „pe noi nimeni nu ne poate înlocui,

nimeni nu ne poate substitui în misiunea noastră sfântă. Nouă ne este încredințat sufletul neamului care să strălucească virtuțile creștinești”. Împărtașind înalta binecuvântare, clerul face ovații sincere tinărului și vrednicului Mitropolit.

Prefectul Dr. Boiu în numele guvernului asigură preoțimea de înalta considerațiune și sprijinul ce va fi acordat clerului în patria reîntregită.

Colonel Vasilescu în numele corp. VII armată „O nație fără suflet e pierdută, o armată fără calitate e pe hârție și nu poate fi parafulger. Școala cea mai grea e a ști să faci pe cineva să moară nu pentru bunuri materiale, nu pentru glorie, ci pentru binele neamului și a patriei. Popoarele cari și-au pierdut credința au primit pedepse. Exemple avem în apus și răsărit. E grea misiunea Dvoastră, dar ca ostaș consider munca Dvoastră de acum ca o pregătire de atac la luptă, la lupta binelui în contra raului”. Ovații furtunoase a fost cheazăse că clerul a înțeles cuvintele înțelepte ale vrednicului soldat

Preotul Popescu-Breasta (Craiova): Martirii credinței din vechiul regat aduc omagiu martirilor din noile provincii, cari în ziua încoronării dela Alba-Iulia au format aureola serbării divine.

Dr. V. Bologa în numele „Astreii” aduce omagii celor mai devotați sprijinitori ai organizării și mișcării culturale de aici, clerului.

Dr. Lazariuc (Bucovina) tâlmăcește binecuvântările I. P. S. mitropolit Vladimir precum și salutul colegial al profesorilor de religie din Bucovina.

Se dă pe urmă cetire telegramii omagiale M. S. Regelui precum și către Mitropolitul primat, către toți eparhioșii și marelui învățat Nicolae Iorga.

Se citesc telegramele de urare și binecuvântare sosite dela arhiepiscopul Gurie al Chișinăului, I. Pap episcopul Aradului, Dr. Badescu episcopul Caransebeșului, Ivan episcopul Clujului, „Conziliul uniunii clerului basarabean „Frățimea”, uniunea profesorilor de religie din Basarabia.

La ora 3 d. a. își face apariția I. P. S. mitropolit Nicolae însoțit de *princesa Alex. Cantacuzino* președinta „Societății ortodoxe naționale a femeilor române”, dimpreună cu reprezentantul ministerului de culte *Savin* inspector general. Sunt primiți cu ovații îndelungate. Cel dintâi vorbește *Mitropolitul*, arătând opera mare a femeilor române din vechiul regat în apărarea credinței strămoșești și opera nemuritoare pentru întărirea ei în toate păturile cetățenilor.

„Trebuie să fim la postul de veghe având cărna vieții sufletești pe care nu vom ceda-o nimănui și nici când. Când vom ști la spatele noastre poporul încheșat în lupte pentru cucerirea binelui aici pe pământ, ne vom ști siguri și nebiruiți.

Dna *princesa Cantacuzino* e primită cu urale insufletește și îndelungate. Cuvântarea pe care am obținut-o se publică în întregime în ziarul nostru.

Părintele Ciuhandu mulțumește profund mișcat amintind „Dna *princesa* a evocat în noi astfel de momente pe cari numai în Biblie le cunoaștem. Dacă și Petru s'a lăpădat de 3 ori în noaptea grozavă apoi dintre femeile credincioase lui Isus nu s'a găsit *nici una*”.

Salută pe reprezentantul ministrului de culte, pe dl *Savin*.

Trecându-se la ordinea zilei să dă cetire *raportului general* precum și raportului comisiunii încredințată cu cenzurarea. Ia cuvântul părintele *Mitropolit* și îndeamnă clerul ca să pornească însuși la acțiune, să

nu aștepte ordin de sus, va apela la episcopi ca să dea tot concursul ca preoțimea să se organizeze, înscriindu-se fiecare de membru. Preoții să iasă din izolarea de până acum și să nu se mărginească numai la molitvelnic. Arată importanța *cercurilor religioase* cari pot contrabalansa mișcările religioase puse la cale de oamenii străini cu bani străini, precum și acțiunea pornită de subminare a vazei preoților în fața poporului. Stăruie pentru lăptirea ziarului „*Lumina satelor*” cel mai bun și mai sincer tovarăș al preotului. Scoate în evidență meritul preoțimei din arhidieceză prin tributul de 2% pentru *orfelinatul arhidiecezan* care adăpostește deja peste 70 orfani de preoți (oare noi cei din eparhia Caransebeșului n'am putea face la fel?). Sfatuește pe preoți să nu se înhame la carul nici unui partid politic, păstrându-și libertatea și convingerea sa personală. *Autonomia* bisericii care a fost câștigată cu grele sacrificii cu cine să-o apere, dacă preoțimea nu este unitară? Ce se poate ajunge numai prin cea mai deplină organizare.

Pentru participarea la *congresul general* din București este numai în cazul dacă invitarea la Congres se va face în numele unei organizații clericale. *Părintele asesor Triteanu* zice ca preoții să facă politică nu însă de interes personal ci în interesul general al bisericii, țării și al preoțimei. Nu recunoște nici o disciplină de partid păstrându-și independența convingerilor mele. Așa a declarat în publicitate părintele asesor conzistorial.

Primindu-se raportul general să dă cetire raportului asupra bugetului asociației care dispune în bani, Lei 11.404,12 apoi depozit de biblii, cărți, etc. — care să primește fără discuții doar cu apelul ca fiecare preot să-și fie de datorință să se înscrie de membru, plătind cotizația anuală și abonând publicațiile „asociației”.

Sara, dl profesor Timot. Popoviciu a dat un *concert* splendid cu corul elevilor dela școala normală. Sala prefecturii a fost tixită de lume aleasă care a aplaudat după merit toate cântecele religioase și patriotice efectuate cu multă fineță sub bagheta măiastră a măestrului nostru.

Zina a II-a.

Congresul se deschide la orele 9 în prezența I. P. S. Mitropolit.

I. Profesorul de religie *Dr. Gh. Popovici* de la liceul „*Andrei Șaguna*” din Brașov cetește lucrarea sa „*Educația religioasă prin școală*”. Intre propunerile făcute merită o deosebită atențiune „*congregațiile religioase* în școlile superioare. La discuție iau parte preoții catiheți: *Popescu-Breasta* (autor de cărți), *Gia*, profesor *Beleuță* care ține o întreagă dizertație despre catehizare — rezultatul unei munci serioase și a unei lecturi bogate.

II. *Preotul Ludu* din Preșmer cetește lucrarea sa „*Cine să predea religia în școală*” o lucrare scrisă cu multă seriozitate, arătând importanța ambilor factori educatori, *preoți și învățători*. Educația religioasă s'o facă cel mai pregătit dintre aceștia.

III. „Un cuvânt la reformarea învățământului religios”, lucrare scrisă cu multă competență de cel mai competent în această materie de dl director seminarial *Dr. Petru Barbu*. Această lucrare serioasă și importantă a stârnit cel mai viu interes și cele mai elogioase recunoștințe din partea tuturor.

(Lucrările cetite în congres se vor publica în analele congresului catihetic).

Dintre propunerile însemnate primite de congres amintesc următoarele:

1. Înființarea câte unui orfelinat la centrul fiecărei eparhii pe seama orfanilor de preoți cu contribuție de 2%.

2. Înființarea unei case preoțești la Cluj pe seama fiilor de preoți cu contribuție de 1 1/2 %.

La acestea să contribuie și statul la fel ca la „*Casa învățătorilor*”.

3. Profesorul de religie să fie subdirectorul liceului și însărcinat în special cu educația școlii.

4. Să fie președintele eforiei școlare și la licee.

5. Profesorii de religie să-și albe parohie numai în marginile școlii sale (să nu fie cu parohie). Cele de sub 3—5 sunt propuse de dl *Savin*.

6. În satele pur ortodoxe să nu fie aplicați învățători de alte confesiuni.

7. În Dumineci și sărbători, cărciumile și prăvăliile să fie închise și în aceste zile să nu se țină târguri (aviz pentru despărțământul *Mehadia*).

8. Să se observe în întregime repausul duminical pentru toate autoritățile.

9. Pe lângă școli să se clădească și pavilioane pentru educație și distracția tinerimii (case culturale).

10. Sistarea parohiilor cu un număr redus de credincioși, (propuneri de protopopul *Ludu*).

11. Să se mențină cu orice sacrificii școlile confesionale. *Parlamentarii clerici* să apere mai energic revendicările bisericii și să-le susțină cu ultima energie.

12. Publicarea unei cărți de rugăciuni pentru școlari.

13. Concurs cu premii pentru cele mai bune manuale de religie.

14. Înmulțirea orelor de religie (propuneri de protopopul *E. Stoica*).

După primirea cu aclamațiune a acestor propuneri părintele *Metropolit* arată nivelul discuțiilor și feliicită clerul conștient de importanța educației religioase a poporului nostru.

„Ținta supremă a educației este de a face să trăiască *Hristos viu în suflete*. Să se povestească în mod plastic parabolele și alte întâmplări fără a recurge la treptele formale. Caracterul și religiunea nu e ceva ce să învață. — Ea este viața — aceste să propagă. Numai teologia se învață. Nimic să nu se introducă în școală ce nu ar fi în serviciul caracterului religios moral. Să cerem din interese superioare creștinești și românești ca religia să se propună în toate clasele. Odată cu capul nu vom permite a se introduce lucruri păgubitoare educației religioase.

Trebue să susținem școlile confesionale cu orice sacrificii. Le-am înființat în vremuri grele cu mari jertfe. *Ne-am despoiat bisericile de podoabe ca să putem susține școlile confesionale*. Ea e strâns legată de noi, de biserică. Ea nu e o plantă exotica adusă aci și fazonată după atâtea sisteme formale, străine de noi. Trebuie să ne întrebăm „*în mânele cui să lăsăm cultura neamului?*” Suntem un neam de tradiție și nu de parveniți. *Noi nu vom risipi moștenirea înaintașilor. Nu are statul român o servitoare mai credincioasă ca biserica ortodoxă. Dacă avem astfel de simțăminte va putea avea cineva dreptul să refuze munca probată pe care*

o ofertă bisericească și clerul ortodox? Eată motivele militante pentru susținerea școlilor ortodoxe confesionale. Să vă faceți fiecare apostol pentru salvarea școlilor confesionale.

Noi nu vom să facem muncă haotică ci muncă de salvare.

Aceste cuvinte ale luminatului principe bisericesc rostite cu o putere magică au răscolit valuri de entuziasm, de conștiință, de convingere și mai presus ca ele să se traducă în fapte. (Am redat ce în fugă am putut prinde). Ear în ce privește compunerea celor mai bune manuale de religie I. P. S. a declarat că va convoca anume la un congres pe toți catheții pentru a lucra cele mai bune manuale.

Un punct însemnat al congresului a fost și dotația clerului. Cu referența a fost însărcinat părintele *Alexandru Popa* care termină cu următoarele propuneri:

1. Salariile preoțești să fie egale cu ale corpului didactic.
2. Preoții să fie încadrați ca tîrași din vechiul regat.
3. Să se dea ajutor familiar după numărul membrilor familiari.
4. Să se facă internate la școlile medii și superioare în cari să fie primiți și fiii de preoți.
5. Preoților fără sesie să li-se dea 25% din salariu.

Referența acestei lucrări părintele *Victor Pușcariu* a mai adăugat următoarele propuneri:

1. Să se facă o arendare nouă a parohiilor.
2. Să se ordoneze ca toate parohiile să clădească case parohiale cu ajutorul statului.
3. Leafa să se plătească prin protopopi.
4. Stola să fie răscumpărată în salariu.
5. Instruarea preoțimii în toate ramurile economiei naționale.

6. O comisie de 5 preoți să prepare un memoriu, care să fie înaintat celor în drept și distribuit tuturor parlamentarilor.

7. Să se facă încadrarea preoțimii în statutul unic egal cu salariul corpului didactic.

8. Seminariile noastre să fie egale cu facultățile teologice.

9. Parlamentarii de orice partid să sprijine în întregime aceste dorințe justificate ale preoțimii.

Părintele Mitropolit a avut și aici de adăugat făgăduințele unui ministru puternic care textual a zis:

„Atunci când se va face regularea salariilor funcționarilor, atunci se va regula și situația clerului în mod favorabil”.

A urmat apoi mai multe propuneri referate de părintele *N. Stinghe* din Brașov, de o mare importanță pentru organizarea clerului, pe cari le rezumăm în următoarele:

„Frați preoți organizați-vă! Nu așteptați ordine de sus!”

Delăturați pe cei cari s'ar încumeta a se pune deacurmeziș voinței voastre de a servi cât mai bine, cât mai cinstit și în modul cel mai sfânt Biserica strămoșească, salvatoarea neamului din trecut și garanție sfântă din viitor.”

Preoțimea din eparhia Caransebeșului ar fi bine să fie convocată cât mai curând în sobor de către P. S. părintele nostru *Iosif*. Și dela vîlădică până la opincă să fim un cuget și o simțire pentru același ideal și pentru aceleași mijloace la ajungerea lui.

Congresul catihetic a succedat pe deplin. Avem preoți de valoare pe cari numai împrejurările îi scot la iveală. Aceștia trebuie susținuți și celor cari se îmbulzesc ori își știu face o atmosferă mincinoasă, să le strigăm dinaintea sfintelor altare ale jertfei lui Isus: „o-priți-vă!”

S'a făcut și alegerea comitetului pe noul period de 3 ani.

În locul decedatului primpreședinte care a fost inspectorul general al clerului militar decedatul dr. Vasile Saftu, a fost ales cu unanimitate dr. Ciuhandu, care de secretar general zelosul, idealistul și harnicul preot *Morușca*. Din partea secției Caransebeș au fost aleși la dorința delegației acestei eparhii următorii:

• Părintele protopop A. Ghidiu, președinte.

Par. director seminarial Dr. P. Barbu.

„ protopop Dr. Gh. Popovici.

„ S. Olariu.

„ M. Gașpar.

„ I. Geția și la dorința generala pă-

rintele Nicolae Valeanu.

Acest comitet se va completa încă cu 5 de adunarea secției Caransebeș, care ar fi bine să fie convocată cât mai curând.

C. B. Corespondent.

DISCURS

rostit de principesa *Alexandrina Cantacuzino presidenta „Societății Ortodoxe Naționale a Femeilor Române”* — la congresul catihetic al preoțimii ortodoxe din Transilvania.

Înalt Prea Sfințite,

Sfințiți Părinți,

Onorat Congres.

La chemarea Mitropolitului Balan, am răspuns cu toată inima, dându-ne bine seama de importanța acestui congres, care intrupează în bună parte sufletul românesc-ortodox și dela care poate porni mișcarea cea mai importantă pentru buna îndrumare a bisericii noastre și a vieții naționale-ortodoxe în toată țara. Sunteți cei mai îndreptățiți, prea Sfințiți Părinți, a cunoaște rănile de care suferim, deoarece pe acest pământ, mai mult ca ori unde, cărmuirea sufletească atât de intensă, a fost condusă de preoțime.

Recunoștința neamului întreg, se îndreaptă către apostolii luptelor seculare, către preoții ardeleni, cari cu ajutorul atâtor martiri, ca: Horia, Cloșca și Crișan, au fost mucenicii, ce neincetat în toiul vijeliilor seculare, au ținut veșnic candelile aprinse pentru mântuirea neamului. Nicăirea, mai mult ca aci, biserica n'a fost scutul sfânt al unui popor. Nicăirea rostul ei, în dezvoltarea culturală națională, nu s'a dovedit mai de folos, nicăirea istoria bisericii nu s'a identificat mai mult cu însăși istoria neamului. D-voastră, în bună parte, sunteți aceia cari ați cucerit pentru biserica ortodoxă națională română, drepturi neperitoare la recunoștința veșnică a statului român.

Grație D-voastră, a preoților din întreg coprihsul românismului, biserica ortodoxă-română a putut face, ceea ce nici o altă biserică din lume, nu a putut săvârși, a ține pe un neam sfărâmiț de viclesugul vremurilor, totuși încheșat în cuget și simțire prin puterea credinței.

Românii de pretutindeni când luptau pe patru fronturi diferite unii contra altora, conduși de atâtea împărății dușmane nouă, ei în noaptea mântuirii Domnului, care eră și mântuirea noastră, în aceeași zi, la

aceiași oră, ei vedeau aprinzându-se scânteaia lumânării divine în fața aceluiași altare, pe câmpurile de luptă, în Galiția, la Isonzo, în Macedonia, la Oit, Mărășești, Oituz, toți se împărțeau în aceeași limbă, strigau cu același suflet: „Hristos a înviat”, înviat-a și neamul românesc. Și-a înviat în fine, după suferințe grozave, înfaptindu-se visul fulgerător al unui mare Voevod. Ne vedem astfel așezați între: Tisa, Nistru, Dunărea și Marea-Neagră, ca cea mai importantă constelație politică, reprezentând 14 milioane de oameni și chemați de odată din robi ce eram noi acum 40 ani, și d-voastră chiar acum în urmă, a fi conducătorii Orientului European. Acuma, numai, începe viața adevărată a statului român. Acuma, se pune temelia pe care trebuie să se ridice un popor conștient de răspunderile și datorile sale. Acuma viața socială trebuie organizată în așa fel, încât cei cinstiți, cei buni, cei harnici, să aibă rostul lor în serviciul țării.

Acuma spiritul de legalitate și de înaltă moralitate, trebuie să fie introdus în toată viața noastră publică și privată.

Răspunderi covârșitoare apasă pe umerile noastre. — Generația jertfei are datoria să ducă până la capăt opera întreprinsă de atâtea martiri și nu trebuie să-și piarză vremea în certuri păgubitoare, în sfășieri fără rost, în intrigi, cari numai vrăjmașilor pot folosi. În nevroza universală, când nicăierea se pare că binele nu se mai poate despărți de rău, când vântul de ură este mai tare de cât năzuințele de liniște și înfrățire, împingând până și frații de același sânge într-o nebunească învrăjbită, biserica ortodoxă română e deapurarea singurul punct de rezim pentru conștiințele curate românești. — Biserica trebuie să iasă din altare și să aplece urechea ei spre năzuințele celor mulți și oblađuți. Trebuie neapărat făcut o mișcare pentru înfrânarea poftei și stăpânirea patimilor. După marea epopee ce am trăit, s'ar părea că sufletul românesc este în scădere, preocupat de povara greutăților materiale din ce în ce mai apăsătoare, desgustat de atâtea minciuni, care se pun în calea celor care ar vrea să munciască cu folos, el trebuie să fie trezit. Cei buni s'ar părea că nu au destulă energie pentru a se pune în calea celor răi și necugetați. E bine, biserica, familia și școala, cei trei mari factori ai vieții sociale, au datoria să se puie pe muncă, luând efectiv conducerea mișcării sociale.

În desamăgirea ce deodată ne-a cuprins, sufletul nostru devine de mai bine, dornic de a vedea și auzi altceva, în nevoia lui de a fi sprijinit în haosul acesta general, este ispitit de toți cei de altă lege ca noi, care caută a pune stăpânire pe dânsul.

Biserica noastră trebuie să organizeze în tot cuprinsul țării, o intensă propagandă națională ortodoxă. Preoțimea trebuie să cunoască întreaga țară, cu toate problemele ei sociale, economice și culturale, atât de variate și complicate. — Preotul este singur în măsură a desăvârși adevărata unitate sufletească. Când cei din Ardeal vor cunoaște nevoile celor din Basarabia, când cei din Oltenia vor predica în bisericile din Banat și cei din Maramureș, se vor apropia de sufletul moldovanului după Bistrița, toți vor pricepe atunci mai bine: firea, năzuințele, cusururile și calitățile lor respective și încetul cu încetul se va plămădi un singur cuget și o singură conștiință românească. — Pentru aceasta, trebuie din ce în ce mai mult, să întărim organizația bisericii noastre ortodoxe. Nu trebuie să ne sfim s'o spunem, că vom să facem dintr'ânsa cea mai puternică cetate de credință omonească, închinată numai spre mărirea patriei române. De peste hotare, ni-s'a spus într'un mare congres, că anumite credințe ar fi scutul de apărare al unor anu-

mite concepții politice. Noi, nu vrem să credem că aceasta ar fi adevărat. Însă, ținem să declarăm solemn aci, că de sufletul național românesc *nu vom îngădui nimănui să se atingă, nici de integritatea teritoriilor noastre.* — Noi n'am cucerit nimic, noi nu ne-am aruncat în războaie de cât pentru a sfărâma lanțuri seculare și a face ca dreptatea și echilibrul etnic să fie restabilit pe aceste plaiuri, astfel nici o putere omenească să nu se atingă de noi, căci o vom sfărâma.

Noi, nu avem catedrele mari, bogate, pline de comori artistice, ci afundate, pline de fum, umile în aparență, dar bogate în comori neprefeuite. Pe lespezile lor, este scrisă istoria Ortodoxismului român, straja neadormită a sufletului și a neamului românesc, el nu va da nici odată înapoi și conștient de menirea lui în această țară el înțelege astăzi mai multe chiar ca eri, a fi conducătorul spiritual al poporului acesta, plămădit, legănat și oțelit de dânsul.

În acest scop, trebuie însă ca biserica să fie descărcată de tutela prea apăsătoare mai ales la noi în Muntenia, Oltenia și Moldova, pe care *politicianismul* o exercită asupra ei. — Ea trebuie să nu mai fie silită la anumite compromisuri, care o împiedecă a se manifesta ca cărmuitoare și a se rosti ori când și contra ori cui când o crede necesar pentru binele obșteșc.

Slujitorii ei trebuie să fie obiectul unei deosebite considerațiuni, și ca atare, trebuie să aibă și retribuțiile în proporții cu demnitatea înaltă ce ocupă. Este inadmisibil ca preotul să nu aibă asigurată viața lui de toate zilele și să aibă preocupări materiale care îl împiedică a-și închina toate puterile pentru alinarea durerilor celor mulți.

Reforma Seminarelor și a Facultății noastre de Teologie se impune, avem datoria să veghem ca numai cei care simt întrânșii dragostea adevărată a aproapeului, să poată îmbrățișa cel mai sfânt apostolat.

Înalt Prea Sfințite!

Sunteți cel mai tânăr dintre înalții mitropoliți. Ați fost chemat de dorința unanimă a poporului ardelenesc pentru a ocupa scaunul în veci binecuvântat al Marelui Șaguna.

Puteți astfel, mai mult ca ori care altul, face ca biserica ortodoxă, să-și desăvârșească organizația ei. Aveți norocul să trăiți în vremuri în care creștinismul pretutindenea își recapătă acțiunea lui binefăcătoare.

Și aci, la noi, așteptăm solii vremurilor noi, care să dea conștiinței publice, adevăratul ei înțeles, care să ridice pe cei buni, să osândească viețile fără rost, luxul necugetat, risipa banului care este rușinea vieții noastre publice. Ceasul sancțiunilor morale a sunat și așteptăm pentru a putea pune ordine în toate domeniile vieții noastre publice și private, ca biserica cărmuitoare de suflete, să ne arate drumul drept, pe care trebuie să pășim.

Societatea ortodoxă națională a femeilor române, care deapurarea a fost în slujba bisericii și a țării, vine astăzi prin glasul meu să se puie cu smerenie la muncă, căătura de sfinții părinți, pentru însănătoșirea vieții noastre sociale și nădăjduiește că apelul său către toți creștinii, va găsi puternic răspuns, și că vom putea înjgheba în fiecare oraș, sat și cătun, organizațiuni ortodoxe naționale a femeilor române, adevărate armate de credincioși pe care sfințiile voastre, Statul și Dinastia să se poată ori când bizui.

În această nădejde, vom spune ca evanghelistul: „Sloboade Doamne pe robul tău, căci văzură în fine ochii mei sunând ceasul mântuirii”.

Un cuvânt la reformarea învățământului religios*

de Dr. Petru Barbu

(Continuare)

c. materia practică,

A treia cerință — cu a doua ne ocupăm mai la vale — ce scopul Religiei pretinde dela oamenii religioși-morali este, ca ei să trăiască în conformitate cu învățăturile bisericii.

Religiunea, ca obiect de învățământ, nu și-a ajuns scopul cu cunoștințele și învățăturile câștigate din materia, de care ne-am ocupat până aci, adică din materia istorică și cea abstractă. Celce numai cunoaște învățăturile bisericii sale dar nu-și îndreaptă viața după aceste învățături; celce îi știe așezămintele, dar le nesocotește, cu alte cuvinte: omul, care a ajuns la o cunoaștere teoretică a religiei, dar nu practică în adevărul înțeles al cuvântului doctrinele ei, poate fi teolog bun, nu însă și om religios-moral. Deci, ca să se ajungă pe deplin scopul Religiei în școală, elevii au să fie introduși în practica tuturor învățăturilor câștigate, adică învățăturile din sufletul elevilor trebuie să se manifesteze prin fapte. De aci urmează, că câștigarea învățăturilor bisericești și aplicarea lor la elevi trebuie să meargă mână în mână cu practica acelora din partea elevilor. Elevii, cari — după materia de Religie expusă până aci — sunt simpli privitori și judecători ai faptelor altora, trebuie să intre în lucrare: înșiși să se roage, să meargă la biserică, să se împărtășească cu sfințele taine, să-și exerciteze drepturile și să-și îplinească datorițele de creștini adevărați și de membrii ai bisericii și ai societății de o parte, de altă parte să se rețină dela tot, ce este contrar religiozității și moralității.

Acestor manifestări, la cari toate învățăturile îndeanună pe elevi, trebuie să le dăm anumite forme, după cari să se execute acelea în spiritul bisericii noastre și amăsurat ritului și obiceiurilor acestei biserici.

Nici aci nu facem altceva, decât imităm pe Domnul nostru Isus Hristos. El nu numai arată ființa, necesitatea, însemnătatea rugăciunii și chipul cum să ne rugăm lui Dumnezeu, ci ne dă și forma rugăciunii zicând: „Iar voi când vă rugați, ziceți așa: Tatăl nostru, care ești în ceruri! Sfințescă-se numele tău: . . .” etc. (Mt 6, 9. Lc. 11, 2.)

Toate formele, de cari vorbim, constituiesc o deosebită materie de Religie, careia noi îi zicem *materia practică a învățământului religios*. Acestei materii aparțin or ce faptă bună și în special participarea activă la viața bisericească în nenumăratele ei manifestări.

Deci al treilea lucru, ce se cere dela ceice vor să reformeze învățământul religios, este: *Aflarea materiei practice și turnarea acesteia în forme, corespunzătoare învățăturilor abstrase din anumite materii istorice.*

d. Reasumare!

În conformitate cu cerințele scopului Religiei atinse până aci, o lecțiune de Religie constă din o materie istorică, una abstractă și una practică. Urmând lui Isus Hristos, pedagogul pedagogilor, am ajuns la acest rezultat. Un exemplu: parabola „Samarineanul milostiv” este *materia istorică* a unei lecțiuni; învățătura, că „Fiecare om, chiar și vrăjmașul, e aproapele nostru” este *materia abstractă* a aceleiaș lecțiuni; iar cuvintele Mântuitorului: „Mergi de fă și tu asemenea!” indică *materia practică*.

II. Principii la compunerea lecțiilor:

A doua cerință, ce o pretinde scopul Religiei dela oamenii religioși-morali, este, ca ei să fie convinși de adevărul învățăturilor bisericești și pătrunși de bună-tatea lor.

Realizarea acestei cerințe este posibilă numai dacă lecțiile compuse și predate de catihet și primite de elev corespund — ca să fie scurt — legilor psihologice, după cari se desvolta sufletul copiilor.

Predarea lecțiilor nu cade în cadrul cuvântului meu. Mă ocup numai cu îndegetări, ce privesc compunerea lecțiilor, care este *al patrulea lucru* pretins dela ceice vreau să reformeze învățământul religios.

La compunerea lecțiilor purcedem așa:

1. *Fixăm numărul lecțiilor în proporție cu oarele de religie, ce ne stau la dispoziție.*

2. *Distribuim pe lecțiuni — fie pentru școlile primare, fie pentru cele secundare — materia istorică indispensabilă atât pentru abstracțiunii etc. cât și pentru firul istoric, ce trebuie susținut dela „Facere” până la starea bisericii din zilele noastre.*

3. *La materia istorică împărțită pe lecțiuni adaugem cunoștințele și învățăturile bisericești precum și formele materiei practice, ce au să fie unite într'o lecțiune.*

Din cele expuse vedem, că aflarea materiei de Religie și prelucrarea ei în lecțiuni întâmpină multe și mari greutăți. Principiile, ce urmează, vor contribui la ușurarea lucrului.

a) referitoare la materia istorică,

Principiile, de cari trebuie să fim conduși la alegerea și aranjarea materiei istorice, sunt următoarele:

a) *Materia de învățământ să se scoată din cărțile canonice ale sîntei Scripturi și din izvoare de Istorie bisericească, recunoscute de biserica noastră.**

b) *Materia scoasă din sfânta Scriptură și din Istoria bisericească să fie astfel aleasă, ca ea să corespundă scopului, ce-l are Religie în școală, adică să conțină fapte și întâmplări, cari să facă pe școlari cunoscuți cu biserica noastră, cu învățăturile și așezămintele ei și cari să deștepte și să desvoalte sentimente nobile și să întărească voința lor, iar nu fapte și întâmplări, cari să-i introducă în istoria amănunțită a poporului iudeu și a întregii biserici creștine. Nu scop curat istoric, ci mai mult educativ are materia luată din Biblie și din Istoria bisericească.*

c) *Materia de învățământ scoasă și aleasă din numitele izvoare să fie distribuită în unități metodice, adică în părți, ce fiecare pentru sine reprezintă un întreg bine rotunzit, din care să se poată abstrage una sau mai multe cunoștințe sau învățături bisericești. Toate unitățile metodice, pe cari noi le numim „istorioare biblice” sau „istorioare bisericești” trebuie să stea în cea mai strânsă legătură unele cu altele și toate împreună să ne dea firul roșu al întregii economii dumnezeiești.*

d) *În istorioarele biblice să se păstreze, cât se poate, textul sîntei Scripturi** și la cele bisericești limba bisericii noastre.*

b. referitoare la materia abstractă,

Cu privire la învățăturile abstracte observăm, că

a) *ele trebuie să fie produsul unei abstrageri ușoare și firești,*

* Excepțiune se face la elevii începători. Vezi *Catihetica* cit. „*Istorioare religioase-morale*” pag. 42 ss.

** Vezi *Catihetica* cit. pag. 47 ss.

- b) ele să consune pe deplin cu învățătura bisericii noastre ortodoxe,
 c) textul lor să fie clasic, adecă un fond de valoare generală, exprimat sub forma cea mai corectă,
 d) ele să aibă forma definițiilor dogmatice, morale etc. sau forma unor proverbe, citate din sfânta Scriptura etc. potrivite intelectului elevilor,
 e) să se înșire, când sunt mai multe și variate, în mod sistematic.

c. referitoare la materia practică,

Cu privire la formele materiei practice din învățământul religiozității observăm:

a) intrucât se poate, fiecărei învățături bisericești să-i-se dea forma, în care elevii să manifesteze demn învățătura câștigată.

b) forma să fie corespunzătoare necesității și intelectului elevilor. Ca să fie bine înțeles aduc un exemplu. La învățătura: „Să mulțămim lui Dumnezeu după mănăcare” forma materiei practice pentru copiii mici este cunoscuta rugăciune.

*„Ție Tatălui cerese,
 Eu frumos îți mulțămesc,
 Că din a Ta bogăție
 De mâncare mi-ai dat mie.”*

pentru elevii mari: „*Mulțămim Ție Hristoase, Dumnezeul nostru, că ne-ai săturat pe noi de bunătățile tale cele pământiești...*”

c) să ne ferim de forme, ce nu corespund spiritului bisericii noastre strămoșești, ritului și obiceiurilor ei. D. e. de rugăciuni, cântări, acte sfinte, ceremonii etc. luate dela alte biserici sau făcute și inventate de particulari necompetenți.

(Urmează)

Ș T I R I

S. Sinod al bisericii ortodoxe române s'a întrunit la 25 Novembrie. Intre obiectele pertractate e și unificarea organizației bisericești.

Ministerul instrucției aduce la cunoștință generală, că orice certificat sau diplomă liberate de orice școală de orice grad de pe întreg teritoriul României, nu va fi valabilă în străinătate, dacă nu va purta viza specială a Ministerului central din București.

Examene la liceul „Traian Doda” Caransebeș. Examenele preliminare și de diferență se vor ține în zilele de 29 Ianuarie până în 6 Februarie 1923. Particularii interesați se vor prezenta la Direcțiunea liceului în 28 Ianuarie între orele 10—11, pentru a li-se comunica programa specială și a li-se da îndrumările de lipsă. Acest aviz ține loc de orice altă în-cunoștințare: nerespectarea lui va avea ca urmare pierderea dreptului de-a da examen în numita sesiune.

Direcțiunea liceului.

Patriarhul ecumenic din Constantinopol în urma plecării Sultanului la Malta se

simte în pericol și a cerut dela guvernul român, iugoslav și grec scut pentru viața și averea creștinilor ortodocși. În afară de aceasta patriarhii din Antiochia, Alexandria și Erusalim și episcopul de Cipru se vor adresa guvernelor și țărilor de care depind pentru a cere apărare pentru patriarhatul din Constantinopol și pentru creștinii din Turcia.

Actualele directorate pentru instrucție din Ardeal, Basarabia și Bucovina se desființează pe ziua de 1 Ianuarie 1923. Această hotărâre a fost luată în ședința Consiliului de ministri dela 23 Noemvrie 1922.

Ministrul de finanțe a dat ordin ca moneda de hârtie nemțească de 25 și 50 bani să fie scoasă din circulație. Deci cine are astfel de bani să-și plătească dările cu ei.

Calea ferată Timișoara-Vârșeț-Baziaș, în urma încheierii acordului între guvernul român și iugoslav — și-a reluat circulația.

Filială a societății ortodoxe a femeilor române s'a înființat la Sibiu cu ocazia venirea în localitate a principesei *Alexandrina Cantacuzino*, presidenta societății, care a participat și la congresul catehetic.

Nou Sultan. Sultanul din Constantinopol a fost, cum se știe, detronat și a fugit la Malta. Adunarea națională din Angora a ales sultan și calif (șef religios) pe principele Abdul Medjid, care e fiul detronatului sultan Abdul Aziz, mort în 1876 și văr primar al sultanului fugit.

Regele Boris al Bulgariei plimbându-se cu automobilul în apropierea capitalei, fără escortă, a fost atacat și jefuit de bandiți.

Cabinetul grec a demisionat. Urmează probabil un cabinet militar.

Consulul general al Germaniei Dl Von Landberg — numit în Timișoara — și-a început activitatea, stabilindu-se deocamdată în Hotelul Ferdinand.

Cantitatea de hârtie monedă din Germania crește zilnic cu 12 miliarde mărci, ceea ce consumă la 13 mii klg. hârtie pe zi.

Partidul democrat, al cărui șef a fost reposatul Tache Ionescu, a fuzionat cu partidul național de sub șefia d-lui Iuliu Maniu.

Cel mai mare telescop (Observatoriu) din lume se ridică în Canada. Numai speșele instalării acestui telescop constau 60 mii dolari.

Aeroplan fără motor. Un german și un francez au reușit să construiască aeroplan,

cari circulă prin aer fără motor. Francezul a reușit să zboare cu un astfel de aeroplan 3 ore și 22 minute.

Strigoi-Moroni !! Trei femei criminale din comuna Poiana situată între munți, nu departe de Caransebeș: *Sofia Moșu* o sgârță bătrână de 79 ani, fiica ei *Zona Moșu* de 30 ani și *Cumbria Codila* de 29 ani în zilele trecute au fost deținute și escortate în penitenciarul Parchetului din Caransebeș pentru că de 4 ani de zile s'au dedat la săvârșirea crimelor de furt prin aceea, că desgropau în cimiterul din Poiana, mormintele și jefuiau cadavrele oamenilor de îmbrăcămintea lor!

Aceste vestminte noi și azi de mare preț, le vindeau apoi chiar prin comună și parte prin Caransebeș. O mare parte din haine (90 bucăți) s'au aflat ascunse într'o clăde de fân a lui *Ignea Codila*, care ulterior a fost deținut și încarcerat și el ca tănuitor.

Până azi s'a constatat, că s'au desgropat și s'au desbrăcat nu mai puțin ca 17 morți, ale căror haine, ce s'au mai aflat în clăde de fân, au fost recunoscute de familiile reșoșilor. Criminalele acestea atât de decăzute și degenerate praxau sistematic această înfiorătoare și scârboasă meserie totdeauna în prima noapte după înmormântarea decedaților cu ajutorul unui sapin de fier și a unei lopeți de fier, ce servesc ca corpora delicti dimpreună cu o troacă. Ele sunt în completă recunoaștere a faptelor lor criminale și au devenit atât de îndobitocite încât nu arată nici o căință sau remușcare, semn de mare decadentă morală. Cu tot dreptul populațiunea din comună într'atăta s'a alarmat și s'a infuriat încât numai cu mare greutate s'a putut evita linișarea degeneratelor criminale, care credem, că vor și fi pedepsite în mod exemplar și cu toată asprimea legii penale, ca să fie de pildă și altor descreeate și descreeați, ca să nu mai comită astfel de fapte înfiorătoare și atât de imorale. Apoi să mai creadă naivii, că mai există strigoi și moroni. Morții își dorm fericiți somnul și nu se mai fac nici strigoi nici moroni, după moarte.

Credem că faptele acestor fiare au cauzat și epidemia de tifos ce a bătuit și secerat atâtea vieți omești în toamna trecută în Poiana, comună situată într'o regiune muntoasă. Și Domnii dela administrație ar fi consult să mai lase politica la o parte, iar ei să facă podurile și drumurile cari sunt într'o stare deplorabilă prin părțile acestea și să se îngrijească și de starea sanitară a populației și să ia măsurile necesare ca mormintele să fie săpate mai afund conform legii, ear nu de $\frac{1}{2}$ metru ca în Poiana.

In turcia se vor înființa tribunale de război Kemaliste, sub numele de tribunale independente. Primii acuzați cari vor fi judecați de aceste tribunale vor fi clericii superiori ai bisericii ortodoxe.

VARIETĂȚI.

Sicriul împrumutat

Lipsa și scumpetea din ce în ce mai mare, nu numai că chinuște biata noastră viață, ci sunt în stare să ne urmărească încă până și dincolo de moarte.

Cetim într'un ziar german că în unele localități, între cari și orașul Augsburg; e vorba să se introducă

pentru toți morții ca „obligativ” sicriul împrumutat. Taxele de înmormântare s'au urcat într'atăt încât nu sunt puțini aceia cari trebuie să-și vândă tot, sau să se lipsească de ce au mai necesar, pentru a face față cheltuielilor de înmormântare a căruiva membru din familie. Introducerea sicriului de împrumut însă s'a izbit la început de sensibilitatea multora, cari nu se puteau împăca cu ideea ca bieții morți să fie scoși din sicriu la groapă și aruncați aproape goi înăuntru, murdăriți cu pământ și loviți cu pietrii la închiderea groapei. E și crud și lipsit de gust așa ceva. Ca totuș însă să fie împăcat și simțul uman și să se poată oarecum înlesni populației sărace, s'a adus o hotărâre ca pe lângă sicriul împrumutat, în care se va transporta la groapă cadavrul să mai existe unul simplu de tot: o ladă obișnuită din scânduri subțiri nestrujite. În lada aceasta va fi închis mortul și pe urmă cu ladă cu tot băgat în sicriu. Cu această ladă care nu poate costa mult, va fi lăsat cadavrul în groapă, pe când sicriul se va întoarce pentru a mai face aceleași servicii și altora. Pentru clasa înaltă, care poate plăti, sicriul acesta de împrumut va fi un sicriu de lux, pentru celelalte clase, mijlocii și de jos, un sicriu mai simplu. Taxele pentru folosința vor varia de asemenea, ca și sicriul, după clasă și se vor întrebuița pentru construirea lăzilor mortuare pe seama oamenilor săraci.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de *diacon* în orașul **Logoj** să publică concurs cu termen de 30 de zile calculat dela prima publicare în „Foaia Diecezană,” cu următoarele emolumente:

1. Sesiunea diaconală circa 22 jugere.
 2. Venitul stolar uzitat.
 3. 3600 Lei anual pentru propunerea religiei la școala de băieți și fete din loc și anume pentru 10 ore săptămânal; onorariul acesta se solvește din cassa cultului de-ocamdată, până când statul va da această sumă, când apoi obligământul comunei bisericești încetează.
 4. 400 Lei onorar din cassa bisericii, pentru purtarea agendelor notariale ale Comitetului și Sinodului parohial.
 5. Onorar de 300 Lei pentru 15 cuvântări bisericești, de fiecare cuvântare 20 Lei.
- Recursele să înaintează cu documentele prescise Oficiului protopresbiteral ortodox român al Logojului.
- Recurenții se obligă a se prezenta în vre-o Duminică sau sărbătoare, pentru a-și arăta desteritatea în cântare și oratoria bisericească, dovedind că poșed cvalificația de clasa I.
- Dat din ședința comitetului parohial, ținută la 3/16 Noemvrie 1921.

Dr. George Popoviciu

prezident.

George Onae

notar.

În conțelegere cu mine: *Dr. George Popoviciu.*

Nr. 3833 B. ex. 1922.

Acest concurs se publică din nou cu observarea, că poziția a patra din dotațiune îi este asigurată alegândului diacon numai pe timpul cât va fi concretizat cu agendele scripturistice, rămânându-i comitetului parohial mână liberă în chestiunea persoanei, care să provadă aceste agende.

Caransebeș din ședința consistorială ținută la 7 Noemvrie 1922.

Episcopul diecezan:

Dr. Iosif Traian Badescu.